

Fehmi SALIK
KISA ÖYKÜ YARIŞMASI İKİNCİSİ
Rumuz: TUTSAK

BİR MAHPUSUN GÜNLÜĞÜ

Otuz kişilik koğuştaki kırk beş kişi kalıyordu.

Şansı yaver gitmiş, çekilen kura sonucu tek kişilik yatak isabet etmişti ona.

Arkadaşlarına göre o, daha yaşlıydı. Okumuştur. Eğitimciydi. Koğuştakiler, iki kat oluyor önünde, “Hocam” diye sesleniyorlardı ona.

Koğuş arkadaşlarının hiçbiri, çalıp çırpmamış, namusa kem gözle bakmamış, cana kıymamıştı. Tümünün alnında “düşünce suçlusu” diye yazıyordu.

En büyük suçlu, “hoca”nın kendisiydi.

Bu yargıyı kendisi dile getirmişti bir konuşmasında:

“Büyük suçlu benim. Önce ‘düşünme’yi öğrendim; sonra da öğrencilerime öğrettim bu kavramı. Sürekli okudum. Onlara da okumalarını öğütledim. Yaşamım boyunca o güzel söz, kılavuzum oldu hep: ‘Okumayan insan, düşünemez.’ Bu yolu izledim; bu yolda yürüdüm soluksuz. Egemen gücün hoşuna gitmedi bu yürüyüş. Engeller/setler yığıldı yolumuzun üstüne. Bir ben değilim bu yolda yürüyen; yüz’ler, bin’ler, on bin’lerdik. Görüyorum ki sizler de bu yolun yolcularısınız...”

Koğuşu bir sınıf gibi görür, anlatır anlatırdı hoca. Koğuş da onu, nefesini tutarak dinlerdi.

Yastığının, döşeğinin altı kitaplarla doluydu hocanın.

“Bunlarla ısınıyor, bunlarla serinliyorum” diyordu. Gardiyanlar da bu tutuma ses çıkarmıyorlardı nedense. Koğuşun “bir bilen”i, canlı “google”ı hocaydı artık.

Hocanın en belirgin özelliklerinden biri de “günlük” tutmasıydı. Her yılın aralık ayı sonlarına doğru ilk işi, bir yeni yıl ajandası almak olurdu. Her gününü not ederdi. Uzun yazdığı günler, ajanda yetmezse çizgisiz kâğıda yazar, ajandaya eklerdi. Zaman zaman yazdıklarını açar okur, bu durumdan büyük bir haz alırdı. Böylece günlerinin daha çabuk geçeceğine inanırdı.

O gün de başucunda bulunan ajandalardan birini çekip aldı; rastgele bir yeri açtı; koğuşun çaycısı Ferhat’ın sorusu ve kendisinin ona verdiği yanıtla karşılaştı. Yazılanları ağır ağır okumaya başladı:

“-Hocam, okumaya merak sardığınız ilk günleri biraz anlatır mısınız bizlere?”

“-Bak Ferhat, ben köyde doğdum; ilkokulu köyde okudum. Ülkemizin hemen

hemen her kentinde bir 'Ulu cami' vardır. Bizim kentimizde de böyle bir cami vardı. Kente her gidişimde ilk işim, caminin önündeki kitapçılara uğramak olurdu. Boy boy, renk renk, dizi dizi kitapların önünden ayrılmak istemezdim. Hz. Ali'nin cenklerine daldardım. 'Kan Kalesi, Hayber Kalesi, Ecel Kuyusu' yan yanaydı. Ağzımın suyu akarak bakardım onlara. Biraz aşağıda 'Koroğlu, Zaloğlu Rüstem, Horasanlı Eba Müslüm' göz kırpardı bana. Düşünebiliyor musun Ferhat, on bir yaşlarındayım o zaman. İlkokulda bir öğretmen okutuyordu bizi. İşte bu okuma sevgisini ondan aldım ben. Ta o zaman gönlümden bizi okutan öğretmen gibi olmak geçerdi. O saydığım kitapları bir bir okudum. Önünde durup hayranlıkla izlediğim yapıtlardan biraz daha söz edeyim size: Caminin avlusunda taşların üstüne serilmiş bir durumda Kerem ile Aslı'yı, Leyla ile Mecnun'u, Arzu ile Kamber'i, Tahir ile Zühre'yi görürdüm. Onların karşısında Esat Mahmut Karakurt ile Kerime Nadir'in yapıtları sıralanırdı: 'Allahısmarladık, Son Gece, Kadın Severse, Ankara Ekspresi; Hıçkırık, Günah Bende mi, Uykusuz Geceler...' Bu saydıklarımı da okudum. Aradan bunca zaman geçti, bunların hiçbirini unutmadım. Daha sonraları Halide Edip'i, Yakup Kadri'yi, Falih Rıfkı'yı, Reşat Nuri'yi tanıdım. Yatılı okulun birinci sınıfında 'Dünya Klasikleri'yle kucaklaştım. Çok geçmeden okulda 'Kütüphane Kolu'na seçildim. Herkesten geç yatar, herkesten önce kalkardım. Etütlere tek başıma girdiğimi hiç anımsamam; yanımda ya Maksim Gorki, ya Dostoyevski, ya Andre Gide bulunurdu. Bazı günler Gogol, Ernest Hemingway, ya da Victor Hugo eşlik ederdi bana. Gün olur 'Ezilenler'i, gün olur 'İzlanda Balıkçısı'nı, bazı günler de 'Gazap Üzümleri'ni görmek mümkündü koltuğumun altında. Dört duvardan oluşan okul kütüphanesine kapandığım günler, dünyam daha da genişliyordu. Bir saat içinde İrlanda'ya rahat gidebiliyor, Charlotte Bronte'nin konuğu olabiliyordum. Bir başka gün Erksine Caldwell'in Tütün Yolu'nda Jester Lester'le birlikte Amerika'nın Georja'sında gezinebiliyordum Gün de oluyordu ki Victor Hugo'nun kahramanı Jean Valjan ile Sefiller'i oynayabiliyordum. İşim bitince 'gönül atı'na binip yeniden ülkeme dönüyor; Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Kemal Tahir harmanlarından yeterince yararlanabiliyordum. Daha sonra boş durmuyor; Nâzım Hikmet, Ahmet Arif, Enver Gökçe, Hasan Hüseyin deryasına dalıyor; gün boyu çıkmıyordum hiç. Kimi günler de Hallac-ı Mansur'un, Hacı Bektaş Veli'nin, Hatayi'nin, Nesimi'nin, Pir Sultan'ın sofralarında karnımı doyuruyordum..."

Hoca, çaycı Ferhat'a verdiği yanıtın altına yazdığı şu kısa notu da okudu:

“Koşuş soluksuz dinledi beni. O günden sonra koşuş arkadaşlarım, bir değişik baktı bana...”

Elindeki günlükten bir iki yaprak daha çevirdi hoca; bir yere gelince durdu. Buraya yazdıkları da uzunca olmuştu; koşuş arkadaşlarıyla bir panel gerçekleştirmişlerdi o gün.

Hoca, o gününü de okudu:

“Soruyu eczacı Nevzat, yöneltti:

-Sevgili Hocam, iyi bilirsiniz ki insan bedeni, sadece etten/kemikten, damardan/kandan oluşmuş bir yapı değildir; onu diğer canlılardan ayıran birkaç belirgin özellik vardır. Aklıma ilk gelenler şunlardır hemen: Akıl, hayal, vicdan, düşünme, gönül... Kuşku yok ki bunlar birbirleriyle bağlantılı ve iç içedir. Beni en çok ‘gönül kavramı’ düşündürüyor. Biraz açımlayabilir misiniz bunu?

-Nevzat kardeşimi yanıtlamaya çalışayım gücümün yettiğince.

Önce sizlerle bir arada olduğumdan dolayı kazandığım mutluluğu, yine sizlerle paylaşmak isterim.

Burası hapisane değil, bir okul; bulunduğumuz yer koşuş değil, bir sınıf olarak belleğime oturmuş benim. Gönül ister ki tüm koşuşlar da böyle olsun. Dikkat ederseniz düşündüklerimi sergilemeye ‘gönül kavramı’yla başlamış oldum.

Gönül, sevginin/ güzelliğın dilidir bir bakıma; dileğın/ isteğın dilidir; bu kavramların gerçekleşmesini ister. Öyle kutsal bir kavram ki büyüklüğü, varsıllığı tartışılmaz; ne tartılır ne ölçüye sığar. Bu kutsal kavramın sınırları içinde kını/ garezi, öfkeyi/hakareti göremezsiniz. İnsanlığın kabullenmediği kötü oluşumlar, gönlümüzün konuğu olamaz. Gönül, barışın dilidir. Bu kavram, sadece insanlar için geçerlidir; diğer canlılardan hiçbir varlık, bu güzel kavrama sahip değildir. Gönül, içten geçirmenin/ düşünmenin adıdır...

Dicle Üniversitesi Türk Dili/ Edebiyatı öğrencisi Naim Başeğmez söze karıştı:

-Değerli Hocam, anlattıklarınıza katkı olur düşüncesiyle bir çimdik tuz da ben atayım çorbaya. Öğretmenlerimiz bize bu alanda şunu öğretmeye çalıştılar hep: ‘İnsandaki gönül, Allah’ın Kâbe’si ve tahtıdır.’ Düşünelere göre gönlün değeri, olabildiğince büyüktür. Hatta büyük şairlerimizden biri ‘Bir gönül almak, yüz bin Kâbe yapmaktan daha üstün ve daha hayırlı bir iştir’ demiştir...

-Naim kardeşim, çok yerinde bir vurgulama yaptı. Sözünü ettiği şair, Alevilerin 'yedi ulu şairleri'nde biri olan Hatayi'dir. 'Gönül' denen varlığın büyüklüğünü ve önemini dile getirdiği dörtlük şöyledir:

'Hatayi hal çağında
Hak, gönül alçağında
Yüz bin Kâbe'den evladır
Bir gönül al çağında...'

Yine, adı dillere destan olan koca Yunus; gönlün kutsallığını, şu dizeleriyle insanlığa armağan etmiştir:

'Gönül Çalap'ın tahtı
Çalap, gönüle bahtı
İki cihan bedbahtı
Kim gönül yıkar ise...'

Gönül, daha nice şairimizin dilinde, debisi bol bir sevgi ırmağı olup gürül gürül akmıştır günümüze dek...

Naim Başeğmez, dayanamadı:

-Sevgili Hocam; divan şairlerimizin piri sayılan Fuzuli, o meşhur kasidesinin girişinde gönlünü 'ateşlerin sardığından' söz eder. 'Bu ateşleri, gözlerden dökülen damlaların söndüremeyeceğini' dile getirir. Öyleyse gönül, biraz da 'aşk'la yoğrulmuş olsa gerektir. Gönülde tutuşup harlanan hoş bir ateştir bu. Öyle hoştur ki bu ateş; Aslı'nın uğruna Kerem'i, tutuşturup küle çevirmiştir; Ferhat'ın eline kazmayı verip dağları deldirmiştir; Kays'ı, Mecnun edip çöllere salmıştır...

Stajyer avukat Mehmet Gönlübol araya girdi:

-Gönül, bir bakıma adaletin/ paylaşımın adıdır; gerçek şu ki: varsılda da vardır, yoksulda da. Ayrımcılık yoktur onda. Okumuşunda/ okumamışında, yaşlısında/ gencinde o vardır. Gönül; renk/ırk, dil/cins, din/mezhep, bölge/ülke tanımaz; adı 'insan' olan her kişinin içine kurmuştur tahtını. Sesine hayran olduğumuz gül dalında öten bir bülbüldür gönül. Onca kitap yaprağı çevirmiş sevgili hocamızın içinde nasıl öterse; çaycı Ferhat'ın, eczacı Nevzat'ın, öğrenci Naim'in, hepimizin içinde de öyle öter...

-Savunman kardeşimiz çok haklı. Adaletin en soylu dağılımını, 'gönül fotoğrafı'nda rahat görebiliriz. Belki de insanın yüreğidir gönül; belki de yüreğimizin

soyut bir varlığa dönüşümüdür. Öyle bir varlık ki Karun'un hazinesi, çok küçük kalır onun yanında. Evet, insan bedenine sığan bu varlığın büyüklüğüne, koca dünya dar gelir. O, ötüşü hoş bir bülbül ki hiç susmaz. Şurada tamı tamına kırk beş kişiyiz. Kim bilir her birimizin gönlünde ne aslanlar yatıyor şimdi. Önemli olan, içimizdeki o aslanların kediye dönmemesi, içimizde öten bülbüllerin susmaması/ susturulmamasıdır...”

İşin burasında hoca, ajandasını kapattı; şöyle bir göz attı koğuşa.

Her günkü görünüm, yine aynı minval üzere devam ediyordu.

Ajandayı yerine koydu; yastığı başının altına çekti; gözlerini karşı duvara sapladı; daldı.

Kim bilir neler geçiyordu arkadaşlarının gönlünden...

SON